

Pospíšil, Ivo

Jubilant plný energie

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. X, Řada literárněvědné slavistiky. 2004, vol. 53, iss. X7, pp. [125]-130

ISBN 80-210-3357-6

ISSN 1212-1509

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/103126>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

IVO POSPÍŠIL

JUBILANT PLNÝ ENERGIE

23. února 2004 oslaví neuvěřitelně padesátiny věčně mladý rusista, literární vědec, invenční a oblíbený univerzitní učitel **PhDr. Josef Dohnal, CSc.**

Narodil se 23. února 1954 v Třešti, kde také absolvoval základní školu. V Telči studoval na gymnáziu Otokara Březiny a po maturitě v roce 1970 byl přijat k učitelskému studiu ruštiny a němčiny na Filozofické fakultě tehdejší Univerzity J. E. Purkyně v Brně. Studium absolvoval v letech 1973–1978 a ukončil je státní závěrečnou zkouškou z německého jazyka a literatury v roce 1977 a z ruského jazyka a literatury v roce 1978. Diplomovou práci psal o románech I. S. Turgeněva. Již v průběhu studia pracoval na tehdejší katedře ruské a sovětské literatury jako pomocná vědecká síla, pak jako praktikant a od roku 1978 jako asistent. Během studia absolvoval semestrální stáž v Krasnodaru (1976).

Jako odborný asistent vedl a vede semináře, cvičení a přednášky, a to z ruské literatury 18. století a 19. století a ruské literatury přelomu 19. a 20. století, z metodologie literární vědy, z metodiky výuky ruštiny, z ruské moderny a postmoderny a volitelné přednášky a cvičení z interpretace literárního textu a vývoje ruské povídky.

Roku 1980 složil jubilant rigorózní zkoušky ještě podle tzv. starého způsobu (s prací, její obhajobou a ústními zkouškami). Postupně také získával další odborné zkušenosti v zahraničí: jako asistent a později odborný asistent se zúčastnil studijních pobytů v Leningradě, Bruselu, Salzburgu a Bristolu, v letech 1984–1986 působil jako lektor českého jazyka na Department of Slavonic and European Languages na univerzitě v indickém Dillí. V roce 1988 obhájil kandidátskou disertační práci o L. Andrejevovi, která vyšla ve spisech FF MU, stál u zrodu (a již čtrnáctým rokem pracuje jako výkonný redaktor) časopisu *Opera Slavica* vydávaného Ústavem slavistiky FF MU, podílel se na přípravě a průběhu tzv. brněnských genologických konferencí, účastnil se řady domácích i zahraničních konferencí, symposií a publikoval v domácích i zahraničních odborných časopisech.

Na fakultě nastoupil na místo literárního vědce, ale projevil také značné schopnosti jako lingvista a metodik: roku 1984 vydal *Ruskou textovou cvičebnici pro sociology*, v Dillí pak vynikající *Basic Course in Czech* (New Delhi 1986), za kterou po návratu dostal Cenu rektora.

Literárněvědnou dráhu zahájil prací o románech I. S. Turgeněva, ale pak se zabýval spíše modernou a drobnou prózou. Klíčovým spisovatelem, jehož dílo důkladně analyzoval, byl Leonid Andrejev, jemuž věnoval kandidátskou disertaci, která v upravené a doplněné podobě vyšla pod názvem *Povídková tvorba Leonida Nikolajeviče Andrejeva* (Masarykova univerzita, Brno 1997, 136 s.), a řadu studií. V centru jeho pozornosti však stáli také N. Gogol, V. Garšin, N. Černyševskij, S. Sergejev-Censkij, N. Berďajev, A. Veltman, A. Puškin, psal však také o A. Veselovském, A. Bestuževu-Marlinském a O. Senkovském (viz bibliografii).

Jeho pojetí postupně krystalizovalo v pohled na literaturu, který spojuje literárněvědnou analýzu s poznatky jiných humanitních věd, zejména psychologie a filozofie. Takto jsou koncipovány

v mnohém objevené studie *Filozoficko-estetická koncepce osobnosti v díle Leonida Nikolajeviče Andrejeva* (1986), *Černyševskij, Turgeněv a Zola. K problematice vytváření postavy v literárním díle* (1988), *Role neverbální komunikace v interpretaci literárního díla* (2000), *Vnitřní a vnější realita jako fenomén literatury přelomu 19. a 20. století* (1999) aj. Podílel se jako spoluautor také na Slovníku ruských, ukrajinských a běloruských spisovatelů (2001). Publikoval nejen u nás, ale také v Indii, na Slovensku, ve Skotsku, Rakousku a Německu. Jeho pojetí literárního díla, důraz na všestrannost jeho zkoumání a zapojování do širších kontextů dotváří dnešní podobu brněnské komparatisticko-genologické školy.

Podstatnou složkou Dohnalovy osobnosti je jeho pedagogická práce, jeho schopnost působit na studenty a získávat je pro obor, jeho pečlivost a pracovitost, stejně jako kreativita a organizační schopnosti. Těší se proto úctě svých spolupracovníků a studentů. Překypuje nápady a je mu vlastní dotahovat záměry do konce.

Nyní jubilat stojí před dokončením monografické syntézy svých výzkumů drobné ruské prózy v širším časovém rozpětí s jádrem v modernistickém období, v níž výrazně uplatňuje svou metodologii a pohledy jiných věd. Hodně zdaru a ad multos annos!

VÝBĚROVÁ BIBLIOGRAFIE

1984

Ruská textová cvičebnice pro sociology. SPN, Praha 1984.

Antitéze v povídce N. V. Gogola Portrét. In: Gogol a naše doba. Olomouc 1984, s. 100–106.

1985

Maria Cymborska-Leboda. Dramaturgija Leonida Andrejeva. Rec. Slavia 54, 1985, č. 3, s. 315–317.

1986

Basic Course in Czech. New Delhi 1986.

Filozoficko-estetická koncepce osobnosti v díle Leonida Nikolajeviče Andrejeva. In: Sborník prací FF BU, D 33, 1986, s. 55–62.

1987

Žánrové zvláštnosti Turgeněvova románu Novina. In: Slavica Pragensia XXVII. Ivan Sergejevič Turgeněv. (Sborník statí k stému výročí úmrtí), Praha 1987, s. 51–60.

W. Koschmal: Das poetische System der Dramen I. S. Turgenevs (Studien zu einer pragmatischen Dramenanalyse). 1983. Rec. In: Sborník prací FF BU, D 34, 1987, s. 127–129.

Dissertationes Slavicae. Acta Universitatis de Attila József Nominatae. Sectio Historiae Litterarum, XII, Szeged 1985. Rec. in: Slavia 56, 1987, č. 3, s. 298–300.

1988

Černyševskij, Turgeněv a Zola. K problematice vytváření postavy v literárním díle. In: Slavica Slovaca, 23, 1988, č. 2, s. 143–147.

Kompoziční postup časového předpětí v povídce Leonida Andrejeva „Predstojala kraža“. In: Sborník prací FF BU, D 35, 1988, s. 127–130.

Vsevolod Garshin and Leonid Andreyev. The Red Flower and The Red Laugh. Scottish Slavonic Review 11, 1988, pp. 57–63.

1989

Художественная интерпретация темы войны в произведениях Леонида Андреева. In: Materiály k československo-sovětským literárním vztahům. Olomouc 1989, s. 107–116.

- Категория времени в рассказе В. М. Гаршина „Ночь“. Československá rusistika, XXXIV, 1989, č. 2, s. 57–60.
- Lukács and Expressionism. In: Contributions on Lukács. Paper of the 1985 Delhi Seminar. Pp. 153–159.

1990

- Korolenkovy dopisy Lunačarskému. In: Ruský klub. Klubový zpravodaj 2/90, s. 13–20.
- Kruczkowského drama Smrt guvernéra a otázka souvislosti s tvorbou Leonida Andrejeva. In: Polonica. Sborník příspěvků z V. celostátní konference československých polonistů (22.–24. května 1990), s. 97–104.
- K problematice studia vyprávěče v povídkách Leonida Andrejeva. In: Sborník prací FF BU, D 36–37, 1990, s. 67–72.
- V. Dohm. Die Literaturfabrik. Die frühe autobiographische Prosa V. B. Šklovskijs. Rec. Wiener Slavistisches Jahrbuch, Bd. 36, 1990, S. 243–245.
- Ruská a sovětská literatura – na rozcestí? Universitas, 1990, č. 4, s. 21–25.
- V. konference československých polonistů v Brně. Universitas, 1990, č. 5, s. 91–92.
- Леонид Андреев и вопрос о самоубийстве. In: Acta Universitatis Olomucensis. Facultas Philologica. Philologica 61, Slavica VII. Praha 1991, s. 27–32.

1991

- Filozof Nikolaj Alexandrovič Berd'ajev. In: Ruský klub. Klubový zpravodaj 3/91, s. 11–21.
- A существовала ли советская литература? Opera Slavica I, 1991, č. 1, s. 11–15.
- D. Křicová, Русская поэзия на рубеже столетий. Rec. Opera Slavica I, 1991, č. 1, s. 57–58.
- I. S. Turgeněv a narodnické hnutí. Sborník prací FF BU, D 38, 1991, s. 73–80.
- Hansen-Løve, A.: Der russische Symbolismus. System und Entfaltung der poetischen Motive. Bd. 1: Diabolischer Symbolismus. Rec. in: Österreichische Osthefte, 1991, S. 635–637.

1992

- Rossica Olomucensia XXIX (za rok 1990). Rec. Opera Slavica II, 1992, č. 1, s. 62–63.

1993

- Próza Michaila Bulgakova a experiment. Opera Slavica III, 1993, 1, s. 25–33.
- Sborník prací filozofické fakulty Ostravské univerzity. Jazyk, literatura, umění. Rec. Opera Slavica III, 1993, 1, s. 53–55.
- Anatomie cesty k dogmatům. (Zahrádka, M.: Dogmata a živý literární proces.) Rec. Opera Slavica III, 1993, 1, s. 57–58.
- K вопросу об инварианте рассказа в творчестве Л. Андреева. Litteraria humanitas. Genologické studie II., Brno 1993, s. 373–378.
- Sto let Miroslava Krleži. Rec.: Dorovský, I.: Dramatik Miroslav Krleža. Brno 1993. In: Opera Slavica III, 1993, s. 60–61.
- Rodí se nový slavistický časopis? (o čas. Opera slavica). Slavia 62, 1993, č. 4, s. 547–549. Spolu s J. Gázdou.

1994

- Mezinárodní konference o žánrech na Masarykově univerzitě v Brně. Opera slavica 1/94, s. 60–61.
- Místo personifikace v povídkách S. N. Sergejeva-Cenského. Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity, D 39, 1992, s. 123–29

1995

- Je libo zbavit se obhájce? Recenze knihy: Zitta, R.: Čekání na rozsudek. RT Rovnost, 14. 3. 1995, s. 6.

- Poéma v próze? (Na okraj několika povídek N. S. Sergejeva-Cenského). Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity, D 41, 1994, s. 101–106.
- Литература и мораль. („Бен-Товит“ Л. Андреева и несколько вопросов, касающихся нашего времени.) Opera slavica, č. 3, 1995, s. 30–36.
- Vnitřní svět literární postavy jako těžiště uměleckého odrazu na počátku 20. století. Západ – Východ. Genologické studie. Litteraria humanitas III., Brno 1995, s. 90–97.
- Rossica Olomucensia XXXII (za rok 1993). Ročenka katedry rusistiky na filozofické fakultě Univerzity Palackého. Olomouc 1994, 134 s. Recenze in: Slavia, roč. 64, sešit 4, Praha 1995, s. 477–479 (spolu s J. Gazdou).

1996

- Русский экспрессионистический рассказ (Несколько методологических заметок.). Litteraria humanitas IV., Brno 1996, s. 351–356.
- Předvečer října 1917 v Rusku a publicistika. (Publicistické vystoupení L. N. Andrejeva „Ve jménu revoluce“. Sborník prací FF MU, D 42 ročník 1995. Brno 1996, s. 65–70.
- Vystoupení v anketě časopisu Obrys-kmen k tématu současné literární kritiky. Obrys-kmen č. 11, 1996, s. 2 a 4.
- Специфика литературных отношений. Проблемы изучения общности славянских литератур. Москва 1994. Recenze. In: Slavia, ročník 65, Praha 1996, s. 216–217.
- Dr. Jana Jelfínková slaví jubileum. Opera slavica 1, 1996, s. 51–52.
- Prof. PhDr. Miroslav Zahrádka, DrSc., pětadesátiletý. Opera slavica 3, 1996, s. 57–58
- Budapešťský sborník o I. S. Turgeněvovi. (I. S. Turgenev. Žizn', tvorčestvo, tradicii. Doklady meždunarodnoj konferencii posvjaščennoj 175–letiju so dnja roždenija I. S. Turgeneva, 26 – 28 avgusta 1993 g., Budapešt. Budapešt 1994, 250 s.) Opera slavica 3, 1996, s. 62–63.
- Два уровня коммуникации на уроках русского языка. Informační bulletin ČAR, č. 9, 1996, s. 39–43.

1997

- Kluge, R.-D.: Anton P. Čechov. Eine Einführung in Leben und Werk. Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 1995. Recenze. In: Sborník prací FF MU, D 43, 1996, s. 188–189.
- Profesorka Danuše Kšicová jubluje. Opera slavica VII, 1997, č. 1, s. 44–45.
- Kontext. Překlad. Hranice. Studie z komparistiky. Rec. Opera slavica 3, VII, 1997, s. 60–63.
- Povídková tvorba Leonida Nikolajeviče Andrejeva. Masarykova univerzita, Brno 1997, 136 s.

1998

- Narušení komunikace mezi literárními postavami u Leonida Andrejeva a Franze Kafky. Litteraria humanitas V, Západ – Východ II. Brno 1998, s. 122–131.
- Odraz „nepřátelství obou pohlaví“ v díle Valerije Brjusova. Sborník prací FF MU, D 44 ročník 1997. Brno 1997, s. 53–60.
- Valerij Brjusov a antiutopie. Acta Universitatis Matthiae Belli, sekcia filologická, č. 1, UMB Banská Bystrica 1997, s. 65–69.
- Ivo Pospíšil, Miloš Zelenka: René Wellek a meziválečné Československo. Ke kořenům strukturální estetiky. Masarykova univerzita, Brno 1996, 214. s. Recenze v: Germanoslavica, IV (IX), 1997, č. 2.
- Die Mann-Frau-Beziehung in Valeri Brjussows Erzählung Последние страницы из дневника женщины. Slavica litteraria, X 1, Masarykova univerzita, Brno, s. 39–48.
- Rané dramatické práce V. Majakovského a B. Brechta. Rec.: Ulbrecht, S.: Die Dramatik des jungen Vladimir Majakovskij und des jungen Bertolt Brecht. Symbolae Slavicae 25. Frankfurt am Main, Berlin, Bern, New York, Paris, Wien 1996, 336 S. V: Slavica litteraria, X 1, Masarykova univerzita, Brno, s. 109–111.
- Inspirativnost Veselovského poetiky pro úvahy o možnosti srovnávacího studia německého a ruského expresionismu. Alexandr Veselovskij a dnešek. Litteraria humanitas VI., Brno 1998, s. 39–47.

Demetz, P., *Böhmische Sonne, Mährischer Mond. Essays und Erinnerungen*. Wien 1996. Rec in: *Opera slavica* 3, 1998, s. 58–60.

1999

Miroslav Zahradka, Lev Nikolajevič Tolstoj a ruská próza. Stránky z historie ruské válečné prózy 1812–1917. Danal, Olomouc 1996, 217 s. Rec. in: *Slavia*, roč. 68, 1/1999, s. 147–150.

Vnitřní a vnější realita jako fenomén literatury přelomu 19. a 20. století. *Slavica litteraria*, X 2, 1999, s. 17–24.

2000

Turgenevs Romane als Zyklus gesehen. In: *Zyklusdichtung in den slavischen Literaturen. Beiträge zur Internationalen Konferenz, Magdeburg, 18.–20. März 1997*. Reinhard Ibler (Hrsg.), Peter Lang, Frankfurt am Main-Berlin-Bern-Bruxelles-New York-Wien, 2000, (Vergleichende Studien zu den slavischen Sprachen und Literaturen, Bd. 5), S. 70–77. ISBN 3–631–35200–X

Bélkinovy povídky A. S. Puškina jako začátek změny paradigmatu malé prózy. *Litteraria humanitas* VII. A. S. Puškin v evropských kulturních souvislostech. Ústav slavistiky FF MU v Brně, Brno 2000, s. 118–123. Sborník materiálů konference konané 20. a 21. 10. 1999 ve Šlapanicích u Brna. ISBN 80–210–2300–7

Role neverbální komunikace v interpretaci literárního díla. *SP FF MU v Brně*, X 3, 2000, s. 43–53. ISBN 80–210–2343–0, ISSN 1212–1509

Translatologická srovnání. Oldřich Richterek: Dialog kultur v uměleckém překladu. Příspěvek k česko-ruským vztahům. Hradec Králové 1999, 188 s. Rec. in: *SP FF MU v Brně*, X 3, 2000, s. 122–123. ISBN 80–210–2343–0, ISSN 1212–1509

Filologická revue 3 a 4/1999. Rec. in: *Opera slavica* 3/2000, s. 58.

Rossica olomucensia XXXVII (za rok 1998). Rec. in: *Opera slavica* 4/2000, s. 65–67. (spolu s J. Gazdou)

Lunatik A. F. Veltmana: literární postava a poetika. In: *Slovanský romantismus. O poetice*. Filozofická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banské Bystrici, Banská Bystrica 2000, s. 117–124. Sborník příspěvků z konference 13. a 14. 09. 2000 v Banské Bystrici. ISBN 80–8055–416–1

2001

Na margo možnosti poznání „pravého smyslu“ literárního díla. *Litteraria humanitas* IX. Cesta k duši díla. Miroslav Mikulášek. Brno 2001, s. 163–170. ISBN 80–210–2531–X, ISSN 1213–1253

Studie o ruské moderně. Východoevropské studie I. Východoevropská moderna a její evropský kontext. Praha 1999. Odborná recenze. In: *Svět literatury*, č. 20, 2000, s. 179–182. ISSN 0862–8440

Střetání vnitřní a vnější reality v prózách Michaila Kuzmina. *SP FF MU v Brně*, X 4, 2001, s. 15–21. ISBN 80–210–2552–2, ISSN 1212–1509

Slovník polských spisovatelů (v režii Ústavu slavistiky FF MU). Rec.: *Slovník polských spisovatelů*. Libri, Praha 2000). *SP FF MU v Brně*, X 4, 2001, s. 136. ISBN 80–210–2552–2, ISSN 1212–1509

Категория рассказчика в романе А. Ф. Вельтмана «Лунатик». *Русский язык в центре Европы*, 4, 2001, с. 62–67. ISBN-80-968315-3-4

Крик у Э. Мунка и Л. Андреева. В: *На рубеже веков. Российско-скандинавский литературный диалог*. Сборник докладов международной конференции, Москва 23 – 27 апреля 2000 г. Ред. М. М. Одесская. Москва, РГГУ 2001, с. 248 – 255. ISBN5-7281-0529-7

Spoluautor: *Slovník ruských, ukrajinských a běloruských spisovatelů*. Libri, Praha 2001, 680 s. (cca 40 hesel) ISBN 80–7277–068–3

2002

Časové dimenze v povídce Zkouška Alexandra Bestuževa-Marlinského. In: Slovan­ský roman­tizmus – poetika romantična. Zborník príspevkov z medzinárodnej konferencie konanej 12.–13. 9. 2001. FF UMB, Banská Bystrica 2002, s. 36–46. ISBN 80–8055–621–0.

Symbol v (literárni) komunikaci. In: Literaturny v kontaktech (Jazyk – literatura – kultura). Brněn­ské česko-slovenské texty k literární komunikaci. Ed.: I. Pospíšil, M. Zelenka. Brno 2002, s. 5–9. ISBN 80–210–2841–6.

Леонид Андреев как источник инспирации Павела Кохоута. Slavica litteraria. SPFFBU řada X, č. 5, 2002, s. 33–38. ISBN 80–210–2811–4, ISSN 1212–1509

Vstřícné gesto. Svět literatury 21/22, 2001, s. 278–281. (Rec. Viewegh, J.: Psychologie umělecké literatury. Brno 1999, 312 s.) ISSN 0862–8440

2003

Zobrazení osobnosti romantického hrdiny jako žánrová dominanta v Poetickém putování po světě Osipa Senkovského. In: Slovan­ský roman­tizmus – o žánrovosti. Zborník príspevkov z medzinárodnej konferencie konanej 5.-6. 9. 2002. FF UMB, Banská Bystrica 2002, s. 88–96. ISBN 80–8055–410–2

Взгляд на вопрос о реализме в художественной литературе на пороге 21–ого века (Место реализма в системе литературных направлений в настоящую эпоху). Rossica Olomucensia XL (za rok 2001), část 1. Olomouc 2002, s 63–68. ISBN 80–244–0538–5, ISSN 0139–9268

Александр Афанасьевич Потебня и русская литература конца 19–начала 20 веков. Litteraria Humanitas – Moderna – avantgarda, postmoderna. Brno 2003, s. 95–101. ISBN 80–210–3118–2, ISSN 1213–1253

Alexandr Afanasjevič Potebňa. Vnitřní a vnější forma jako cesta k pochopení tvorby modelu světa. Slavica litteraria. SPFFBU řada X, č. 6, 2003, s. 57–70. ISBN 80–210–3086–0, ISSN 1212–1509